

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2



ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Зміст

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА	16
---	----

СЕКЦІЯ 12. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА

<i>Харитонов Євген Олегович</i> КАТЕГОРІЇ «ЦІННОСТІ», «ПРИВАТНІ ПРАВА» ТА «ІНТЕРЕСИ» У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	18
<i>Давидова Ірина Віталіївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	22
<i>Мінченко Раїса Миколаївна, Мінченко Дар'я Анатоліївна</i> ОБОВ'ЯЗКОВА СИЛА РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.	24
<i>Некіт Катерина Георгіївна</i> СУЧАСНІ РЕГУЛЯТОРНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК ЦИФРОВИХ АКТИВІВ.	28
<i>Сафончик Оксана Іванівна</i> ОКРЕМІ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ ШЛЮБНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	31
<i>Чанишева Аліна Рашидівна</i> МІСЦЕ АКЦЕСОРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ СПЛАТИ НЕУСТОЙКИ В СТРУКТУРІ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНИХ ВІДНОСИН	33
<i>Адамова Олена Семенівна</i> ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ДОГОВОРІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ...	36
<i>Бабич Ірина Григорівна</i> ФОРМУВАННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.	39
<i>Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна</i> ОЗНАКИ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	42
<i>Глиняна Катерина Михайлівна</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ.	44
<i>Завальнюк Сергій Володимирович</i> КВАЛІФІКОВАНІ ДЕФЕКТИ ЯК ВИД ПРОГАЛИН У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.	47
<i>Зубар Володимир Михайлович</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВУ ПРИРОДУ ВЕДЕННЯ ЧУЖИХ СПРАВ БЕЗ ДОРУЧЕННЯ.	48
<i>Калітенко Оксана Михайлівна</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СПАДКОВОГО ПРАВА: НОВІ ОБ'ЄКТИ ТА МОДЕЛІ ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ	51
<i>Кривенко Юлія Василівна</i> ДО ПИТАННЯ ПРАВ КРЕДИТОРІВ У СПАДКОВИХ ВІДНОСИНАХ	53
<i>Матійко Микола Володимирович</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЯТИВНОЇ ФУНКЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ.	55
<i>Омельчук Олександр Сергійович</i> ЕМОЦІЙНІ ФЕЙКИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРИЯТЯГНЕННЯ ДО ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.	59
<i>Orzikh Yurii Hennadiiovych</i> REFLECTIONS ON THE EXPERIENCE OF TRANSLATING UKRAINIAN LEGAL TERMINOLOGY INTO ENGLISH: IN SEARCH OF A COMMON DENOMINATOR	62

3. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. «Інтернет-відносини» та «інтернет-правовідносини»: до визначення поняття і сутності. *Університетські наукові записки*. 2017. № 63. С. 27-38.

4. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Цивільні правовідносини : монографія. 2-ге вид., перероб. І доп. Одеса : Фенікс, 2011. 456 с.

Ключові слова: цивільне право, саморегулювання, інтернет, функції цивільного права, інтернет-відносини.

Keywords: civil law, self-regulation, Internet, functions of civil law, internet relations.

Омельчук Олександр Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ЕМОЦІЙНІ ФЕЙКИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРИТЯГНЕННЯ ДО ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Одним з найбільш поширених і зрозумілих на сьогоднішній день видів ІІІ, що на сьогоднішній день використовуються в мережі Інтернет є генеративний штучний інтелект. Генеративний ІІІ – це інноваційний напрямок штучного інтелекту, що дозволяє створювати унікальний контент: тексти, зображення та аудіо. Він відрізняється від традиційного ІІІ тим, що не просто аналізує або класифікує дані, а генерує новий унікальний контент [4].

«Творчість» штучного інтелекту вже сьогодні широко використовується та непогано монетизується. Однак, слід однак зазначити, що авторські права на творчість алгоритмів – поки сіра зона світу юриспруденції [3].

Два роки тому набрав чинності Закон України «Про авторське право і суміжні права». Згідно положень даного закону результат роботи штучного інтелекту підпадає під правове регулювання як неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, що охороняється правом особливого роду (*sui generis*). Однак, як відмічають дослідники, питання авторських та суміжних прав, пов'язаних з штучним інтелектом, є складними і потребують уточнення у законодавстві. На сьогоднішній день в більшості країн законодавці продовжують вивчати цю проблему і шукати оптимальні рішення, які враховували б потреби розвитку технологій та гарантували захист прав власників інтелектуальної власності [1, с. 14].

Функціональні можливості генеративного ІІІ успішно використовуються при створенні так званих «емоційних фейків» в соціальних мережах. У соціальних мережах зараз поширюється багато дописів, які містять фото з ознаками генерації штучним інтелектом. На них зображені нібито українські військові з закличками привітати їх чи то з днем народження, чи то з весіллям. Також є схожі дописи про врятованих тварин, дітей або літніх людей [2].

Ледве не кожен в запропонованих механізмами соціальних мереж публікація стикається з зображеннями, на яких відображено надзвичайні результати творчості, що викликають захват, відображені непересічні ситуації людського горя, нестандартних ситуацій та несприятливих умов, а також з аудіовізуальним контентом, що відображає надзвичайно сентиментальні ситуації та закликає до проявлення емпатії (так звані пости «ніхто нас не вітає», «ви не повірите» або «ці брати»).

Завдання контенту таких публікацій викликати емоції та заохотити користувачів відреагувати, спіймати вразливу аудиторію в емоційну пастку і змусити поширити їх далі, тиснучи на почуття провини, викликаючи емпатію та співчуття.

Довгий час дані публікації сприймалися з гумором, адже, на перший погляд дані публікації, не загрожують шкідливими наслідками, а самі зображення, згенеровані ШІ, містять ряд кумедних для сприйняття артефактів, що очевидно свідчать про несправжність запропонованого фото та ситуації на ньому. Однак, дані публікації не просто не є нешкідливими, при подальшому вивченні можна визначити загрози, які несуть на собі такі емоційні фейки.

Так, докладний аналіз релевантних шляхів використання емоційних фейків свідчить про наступні мотиви, з яких публікують такі записи у Facebook, Instagram та TikTok:

- збір аудиторії для подальшого просування рекламних продуктів, пропагандистських наративів тощо. В даному випадку завданням публікації виступає заохочення користувачів соціальної мережі до взаємодії, тобто йде мова про використання емоцій для прикриття шкідливого змісту самої публікації. Розміщення в соціальній мережі емоційних фейків певного характеру (співчутливі, ушановуючі, схвальні) дають змогу виділити певну групу людей, схильних до проявлення емоцій та не здатних відрізнити справжні фотографії подій від згенерованих за допомогою ШІ. В подальшому відповідний користувацький ресурс може бути використаний для успішного просування сумнівних продуктів або пропагандистських тез, що особливо небезпечно в умовах війни. Емоційні фейки в даному випадку слугують маркером людської сентиментальності та можливості нав'язувати певним особам необхідної думки;

- ілюстрація підтримки певної позиції або провокація аудиторії – особливо актуально через можливість заміни первинного матеріалу (цифрового контенту) без анулювання реакцій користувачів у вигляді лайків та коментарів. Крім того дані публікації є відомим майданчиком для використання ботів при провокуванні дискусії та м'якого просування шкідливих наративів;
- витіснення дійсно важливого та актуального контенту шляхом заповнення рекомендацій емоційними фейками та подібним шкідливим контентом;
- просування негативних настроїв в суспільстві в межах ІПСО, формування негативного ставлення до керівництва Збройних сил, політичної системи держави; формування

- збір даних про користувачів з метою подальшого використання; шахрайство, шляхом спонукання до переходу за сторонніми посиланнями, фішинг тощо.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день використання штучного інтелекту окрім явних переваг несе значну загрозу порушення прав людини, може суперечити індивідуальним та суспільним інтересам, загрожує державній безпеці та є прямим інструментом ведення інформаційної війни.

Серед практичних способів захисту від шкідливого впливу ШІ в мережі Інтернет в умовах гібридної війни серед найбільш актуальних залишаються пропаганда інформаційної гігієни на державному рівні, боротьба з фейками, шкідливими емоційними згенерованими ШІ шляхом запровадження відповідальності за таку діяльність та формування адміністративної та судової практики з даних питань. Крім того вважаємо слушним на законодавчому рівні встановити вимогу маркування зображень, створених ШІ, а також розробку концептуальних положень контролю за використанням ШІ розробниками додатків з метою уникнення випадків створення «бекдорів» для корисних та неправомірних цілей.

Список використаних джерел:

1. Вальчук Д. В. Авторське право штучного інтелекту: проблеми та шляхи вирішення. *Modern scientific journal*. 2024. № 3 (1). С. 7-15.
2. Денисяка О. «У військового день народження, а його ніхто не привітав»: чим небезпечні ШІ-світлини у Facebook. URL: <https://hromadske.ua/suspilstvo/232022-u-viyskovoho-den-narodzhennia-a-yoho-nikhto-ne-pryvitav-chym-nebezpechni-shi-svitlyny-u-facebook>
3. Дудко В. Як палає Кремль. Нейромережі генерують картини з тексту і допомагають збирати на ЗСУ. Чи може нейроарт стати бізнесом. *Forbes Digital*. 2022. URL: <https://forbes.ua/inside/yak-palae-kreml-neyromerezhi-generuyut-kartini-z-tekstu-i-dopomagayut-zbirati-na-zsu-chi-mozhe-neyroart-stati-biznesom-23082022-7861>
4. Що таке генеративний штучний інтелект і де він застосовується? URL: <https://blog.colobridge.net/uk/2023/11/generative-artificial-intelligence-ua/>

Ключові слова: генеративний штучний інтелект, авторське право, суміжні права, штучний інтелект та авторство, цифрова спадщина, емоційні фейки, інформаційна війна, інформаційна гігієна, штучний інтелект і права людини, захист інтелектуальної власності, правове регулювання ШІ, цифрове волевиявлення, штучний інтелект в умовах війни.

Keywords: generative artificial intelligence, copyright, related rights, tificial intelligence and authorship, digital heritage, emotional deepfakes, information warfare, information hygiene, artificial intelligence and human rights, intellectual property protection, AI legal regulation, digital will, artificial intelligence in Wartime.